

Minister Zdrowia

2017-12-12

Warszawa,

ASG.4081.14.2017.JCM

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

w odpowiedzi na pismo z dnia 6 listopada 2017 r., znak: ZSS.422.44.2017.KS, w sprawie wprowadzenia porady żywieniowo-dietetycznej do wykazu świadczeń gwarantowanych, jak również prośby o przekazanie informacji o postępach w realizacji zadania określonego w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020, mającego na celu zapewnienie od 2017 r. dostępności do porad żywieniowo-dietetycznych dla kobiet w ciąży i rodziców dzieci w wieku 0-5 lat, finansowanych ze środków publicznych oraz wzmocnienie roli położnych, pielęgniarek i higienistek szkolnych w dziedzinach profilaktycznych, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższego.

Odnosząc się do kwestii poruszonych przez Pana Rzecznika we wskazanym na wstępie piśmie, pragnę zapewnić, iż Ministerstwo Zdrowia podejmuje wszelkie możliwe działania mające na celu zwiększenie dostępu pacjentom do skutecznej farmakoterapii, jak i technologii medycznych, a także metod leczenia, zmierzając do wypracowania modelowych rozwiązań, które poprawią jakość i dostępność opieki zdrowotnej. Podkreślić należy, iż konieczność wdrożenia skutecznych rozwiązań w systemie opieki zdrowotnej jest jednym z podstawowych priorytetów obecnie prowadzonej polityki zdrowotnej. Dlatego też, istotne jest zapewnienie właściwych zmian legislacyjnych, skutkujących długotrwałą poprawą warunków opieki zdrowotnej, mających jednocześnie pełną akceptację społeczną.

W tym miejscu uprzejmie informuję, iż w czerwcu 2016 r., do Ministerstwa Zdrowia wpłynął wniosek o zakwalifikowanie porady dietetycznej dla kobiet w ciąży i rodziców dzieci do piątego roku życia jako świadczenia gwarantowanego z zakresu podstawowej

opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej. Przedmiotowy wniosek został złożony przez Fundację My Pacjenci – Razem dla Zdrowia.

Jednocześnie należy podkreślić, iż zgodnie z art. 31b ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1938), kwalifikacji świadczenia opieki zdrowotnej jako świadczenia gwarantowanego dokonuje Minister Zdrowia po uzyskaniu rekomendacji Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji.

Kontynuując niniejszą odpowiedź uprzejmie informuję, iż w dniu 6 grudnia br., Minister Zdrowia na podstawie art. 31c ust. 1 ww. ustawy, zlecił Prezesowi AOTMiT, przygotowanie rekomendacji dla zakwalifikowania świadczenia opieki zdrowotnej: „Porada dietetyczna dla kobiet w ciąży i rodziców dzieci od 6 miesiąca życia do ukończenia 5 roku życia”, jako świadczenia gwarantowanego z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej. Ponadto pragnę podkreślić, iż termin realizacji przedmiotowego zlecenia został określony na 180 dni.

W tym miejscu pozwolę sobie wyjaśnić, iż po otrzymaniu rekomendacji, Minister Zdrowia podejmie decyzję, co do zasadności zakwalifikowania przedmiotowego świadczenia jako świadczenia gwarantowanego. W przypadku pozytywnej decyzji, przygotowujący zostanie projekt nowelizacji rozporządzenia Ministra Zdrowia odpowiednio z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, uwzględniający przedmiotową terapię w wykazie świadczeń gwarantowanych.

Zmiana rozporządzenia procedowana będzie zgodnie z przepisami określonymi w Uchwale Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r., dotyczącej Regulaminu pracy Rady Ministrów (Dz. Urz. RP poz. 979). Jednym z etapów procedowania zmiany rozporządzenia są szerokie konsultacje publiczne z podmiotami bezpośrednio związanymi z przygotowanymi propozycjami zmian.

Odnosząc się do zadania pn. *zapewnianie od 2017 r. dostępności do porad żywieniowo-dietetycznych dla kobiet w ciąży i rodziców dzieci w wieku 0–5 lat finansowanych ze środków publicznych oraz wzmocnienie roli położnych, pielęgniarek i higienistek szkolnych w działaniach profilaktycznych* – Realizator: MZ we współpracy z NFZ, określonego w celu operacyjnym nr 1 pn. *Poprawa sposobu żywienia, stanu odżywienia oraz aktywności fizycznej społeczeństwa* rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020, uprzejmie informuję, że:

- w ramach zadań NPZ, w których wskazane jest Ministerstwo Zdrowia jako realizator, zastosowanie ma Zarządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 marca 2016 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Zdrowia (Dz. Urz. Min. Zdrow. poz. 32, z późn. zm.) oraz Zarządzenia Dyrektora Generalnego Ministerstwa Zdrowia w sprawie ustalenia wewnętrznego regulaminu organizacyjnego komórek organizacyjnych;
- NPZ jest rozporządzeniem Rady Ministrów, a nie Ministra Zdrowia i nakłada obowiązek na różne instytucje, a wewnątrz Ministerstwa Zdrowia na poszczególne komórki organizacyjne, zgodnie z przedmiotem działalności.

Ponadto, uprzejmie wyjaśniam, iż w ramach realizacji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. poz. 1492), celu operacyjnego nr 1 pn. *Poprawa sposobu żywienia, stanu odżywienia oraz aktywności fizycznej społeczeństwa* prowadzone są również liczne działania skierowane do dzieci i młodzieży.

W 2016 r. przeprowadzono następujące działania:

- zadanie 1.2.1 *Podjęcie inicjatyw upowszechniających prawidłowe żywienie* - szkolenia i warsztaty dla osób odpowiedzialnych za realizację żywienia zbiorowego w jednostkach systemu oświaty (kwota: 25 624,19 zł, realizator: Fundacja Szkoła na Widelcu). W ramach realizacji ww. zadania Fundacja Szkoła Na Widelcu w listopadzie i grudniu 2016 roku przeprowadziła 4 szkolenia teoretyczno-praktyczne dla 108 osób odpowiadających za żywienie dzieci w placówkach edukacyjnych. Głównym celem realizacji ww. zadania było przekazanie kucharzom i intendentom wiedzy z zakresu zasad prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży. Uczestnicy szkolenia uczyli się m.in. komponowania jadłospisów czy czytania etykiet produktów spożywczych. Ważnym elementem projektu były warsztaty kulinarne z szefami kuchni, podczas których uczestnicy mogli wiedzę teoretyczną wdrożyć w praktyce. Każde szkolenie obejmowało także przegląd aktualnych danych dotyczących prawidłowego żywienia dzieci oraz regulacji prawnych w tym zakresie. Uczestnicy otrzymywali także materiały szkoleniowe. Aby zapewnić długotrwałość efektów działań szkoleniowych i ocenić wiedzę uczestników, do organizatorów przesyłano jadłospisy z placówek, by uzyskać informację zwrotną na temat ich prawidłowości i możliwości ich udoskonalenia. Jadłospisy nadsyłane z placówek w większości (93%) były skonstruowane prawidłowo pod względem jakościowym;
- zadanie 3.1.12 *Realizacja badania COSI (ang. Childhood Obesity Surveillance Initiative) w latach 2016–2017* (kwota w 2016 r. 343 070,23 zł, realizator: Instytut

Matki i Dziecka, działanie kontynuowane w 2017 r., zaplanowana kwota: 50 000,00 zł). Polska, jako jeden z 35 krajów uczestniczących w badaniu COSI, prowadzi pomiary dotyczące nadwagi i otyłości wśród uczniów szkół podstawowych w wieku 6-9 lat. Ocena jest przeprowadzana w celu zrozumienia postępów epidemii nadwagi i otyłości w tej grupie populacyjnej. Zebrane dane umożliwiają porównanie w obrębie regionu europejskiego oraz szukanie rozwiązań w celu odwrócenia niebezpiecznej tendencji otyłości. Instytut Matki i Dziecka został wyznaczony jako polski koordynator przeprowadzanych badań. Zgodnie z harmonogramem badania COSI, do końca grudnia 2017 r. zostanie opracowany raport prezentujący schemat badania oraz wyniki, w tym lista tych szkół, z których dane będą ostatecznie włączone do raportu. Są to wstępne wyniki i obejmują tylko połowę zbadanej populacji.

W 2017 r. wśród nowych zadań uwzględniono m.in.:

- *utworzenie i prowadzenie ogólnopolskiego centrum edukacji żywieniowej i zdrowego stylu życia* – w ramach zadania prowadzone jest Narodowe Centrum Edukacji Żywieniowej, które umożliwia wszystkim dostęp do wiarygodnych danych m.in. na temat żywności, zasad racjonalnego żywienia, zdrowego stylu życia, żywienia w poszczególnych jednostkach chorobowych. W 2017 r. zostanie uruchomione również centrum dietetyczne ze specjalistami online: chat i videoporady z dietetykami, lekarzami w dziedzinach związanych z chorobami dietozależnymi. Realizator: Instytut Żywności i Żywienia (kwota: 3 499 999,00 zł na lata 2017 - 2018);
- przeprowadzenie kompleksowych badań epidemiologicznych dotyczących sposobu żywienia i stanu odżywienia społeczeństwa polskiego ze szczególnym uwzględnieniem grup: małe dzieci, dzieci i młodzież w wieku szkolnym, kobiety ciężarne, osoby w podeszłym wieku, osoby przebywające w jednostkach całodobowego pobytu, wraz z identyfikacją czynników ryzyka zaburzeń odżywiania, oceną poziomu aktywności fizycznej, poziomu wiedzy żywieniowej oraz występowania nierówności w zdrowiu. Realizatorami zadania są:
  - Instytut "Pomnik - Centrum Zdrowia Dziecka" - realizator badania w grupie dzieci i młodzieży (kwota: 1 949 920,50 zł na lata 2017-2020);
  - Instytut "Pomnik - Centrum Zdrowia Dziecka" - realizator badania w grupie małe dzieci (kwota: 1 949 920,50 zł na lata 2017-2020);
  - Instytut Matki i Dziecka – realizator badania w grupie kobiet ciężarnych (kwota: 1 783 807,26 zł na lata 2017-2020);

- Warszawski Uniwersytet Medyczny – realizator badania w grupie osób dorosłych (kwota: 1 966 168,00 zł na lata 2017-2020);
  - Warszawski Uniwersytet Medyczny – realizator badania w grupie osób w wieku podeszłym (kwota: 1 966 168,00 zł na lata 2017-2020).
- tworzenie grup wsparcia dla osób z otyłością – podobnie jak w 2016 r., jednostki samorządu terytorialnego tworzą na swoim terenie grupy wsparcia dla osób z otyłością. W 2017 r. wyłoniono pw. jednostki:
- Gmina Miasto Toruń (kwota: 50 000,00 zł);
  - Urząd Miejski w Ostrowie Wielkopolskim (kwota: 35 160,00 zł);
  - Urząd Miasta Poznań (kwota: 43 712,50 zł);
  - Urząd Miasta Chorzów (kwota: 49 940,00 zł);
  - Urząd Gminy Lesznowola (kwota: 50 000,00 zł);
  - *Urząd Miasta Mysłowice (kwota: 48 530,00 zł).*
- podejmowanie inicjatyw upowszechniających prawidłowe żywienie. W ramach zadania realizowane się szkolenia i warsztaty dla osób odpowiedzialnych za żywienie zbiorowe w jednostkach systemu oświaty (realizatorzy: Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego (kwota: 56 340,00 zł) oraz Fundacja Szkoła Na Widelcu (kwota: 43 340,00 zł). Zaplanowano także edukację rodziców dzieci w wieku 0-3 (realizator: Fundacja Rozwoju Dzieci im. J.A. Komeńskiego, kwota: 62 500,00 zł). Tematyka warsztatów obejmuje m.in.: specyfikę żywienia małych dzieci, zasady prawidłowego żywienia niemowląt i małych dzieci, schemat żywienia dzieci w kolejnych latach życia, potrzeby żywieniowe dzieci w wieku 0-3, znaczenie prawidłowo zbilansowanej diety w rozwoju dziecka, przygotowanie posiłków w prawidłowo zbilansowanej diecie dziecka oraz rolę środowiska rodzinnego w kształtowaniu nawyków żywieniowych dziecka. Ponadto, w ramach ww. zadania realizowane są bezpłatne zajęcia edukacyjne dla dzieci w wieku 4-6. Program zajęć ukierunkowano na kształtowanie prawidłowych nawyków żywieniowych (realizator: Stowarzyszenie Dietanova, kwota: 61 000,00 zł).
- badanie preferencji konsumentów dotyczących wyboru produktów spożywczych (w tym suplementów diety) w zakresie realizacji zaleceń zdrowego żywienia w 2017 r. oraz 2020 r. – realizator: Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (kwota: 183 615,00 zł);
- prowadzenie akcji promującej zdrowy styl życia, ze szczególnym uwzględnieniem promocji aktywności fizycznej w polskim społeczeństwie. Realizatorzy zaplanowali organizację pikników zdrowia w miejscowościach poniżej 50 tys. mieszkańców,

podczas których przeprowadzona jest bezpłatna edukacja w zakresie promocji zdrowego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia prawidłowo zbilansowanej diety, korzyści wynikających z podejmowania aktywności fizycznej, w zakresie profilaktyki chorób kręgosłupa oraz grupowe zajęcia ruchowe dla uczestników akcji promującej zdrowy styl życia. Realizatorami zadania są: Fundacja Misja Medyczna (kwota 2017 r.: 499 841,00 zł, kwota 2018 r.: 799 160,00 zł), Spółka Perła Wellness (kwota 2017 r.: 499 892,00 zł, kwota 2018 r.: 800 000,00 zł), Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu (kwota 2017 r.: 499 675,68 zł, kwota 2018 r.: 793 692,80 zł).

Ponadto, w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi w latach 2015-2017 w ramach wspierania działań z zakresu profilaktyki chorób dietozależnych realizowano liczne zadania, wśród których uwzględniono m.in. *Program edukacyjny odnoszący się do eliminacji czynników ryzyka chorób cywilizacyjnych (nadciśnienia tętniczego, nadwagi i otyłości, niskiego poziomu aktywności fizycznej)* skierowany do dzieci młodzieży oraz osób prowadzących siedzący tryb życia. W 2015 r. przeznaczono kwotę 400 000,00 zł na realizację ww. Programu. Polski Komitet Zwalczania Raka w ramach ww. zadania przygotował materiały edukacyjne oraz cykl warsztatów skierowanych do dzieci, osób w wieku produkcyjnym oraz seniorów. Stowarzyszenie Polskie Telewizje Lokalne i Regionalne, które również było jednym z wykonawców omawianego zadania w harmonogramie swoich prac uwzględniło przede wszystkim promocję zdrowia poprzez cykl audycji edukacyjnych, których transmisja miała miejsce w mediach lokalnych. W ramach przeprowadzonego cyklu audycji pn. *Zdrowie na szóstkę* poruszono następujące tematy: aktywność fizyczna w każdym wieku, racjonalne żywienie, profilaktyka, wypoczynek jako sposób regeneracji. Materiały filmowe zostały zamieszczone również na stronie Stowarzyszenia. Transmisja pozwoliła zwiększyć świadomość żywieniową społeczeństwa na temat prewencji chorób cywilizacyjnych. Trzecim wykonawcą ww. zadania był Instytut Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej. Instytut przeprowadził warsztaty kulinarno-dietetyczne dla osób z cukrzycą i otyłością. Przeprowadzono je m.in. w Warszawie, Koninie, Gdańsku, Krakowie oraz Poznaniu. W trakcie warsztatów uczestnicy mieli okazję przygotować prawidłowo zbilansowane posiłki, a także poznać zasady racjonalnego żywienia. Uczestnicy spotkania otrzymali materiały edukacyjne w postaci ulotek z przepisami kulinarnymi wraz z informacją na temat diety diabetyka. Instytut zorganizował 3-miesięczne bezpłatne poradnictwo dietetyczne. Podczas dyżurów edukatorzy oraz dietetycy przekazywali wiedzę na temat profilaktyki chorób cywilizacyjnych. W ramach zadania została opracowana aplikacja

mobilna, która ułatwia dostosowanie terapii żywieniowej do prowadzonej już insulinoterapii. Aplikacja jest darmowa. Pozwala ona w szybki sposób przeliczyć wymienniki węglowodanowe oraz białkowo-tłuszczowe w planowanym posiłku. W ramach zadania powstały również materiały edukacyjne tj.:

- ulotki i plakaty z tabelą produktów spożywczych zalecanych w codziennej diecie, zalecanych w ograniczonej ilości oraz przeciwwskazanych w cukrzycy,
- ulotki wkładki do menu w restauracjach,
- książka kucharska z niezbędnymi informacjami na temat diety z ograniczoną ilością węglowodanów łatwo przyswajalnych oraz propozycją 50 przepisów rekomendowanych w żywieniu diabetyka.

W 2016 r. na realizację Programu zaangażowano środki w wysokości 118 000,00 zł. Polski Komitet Zwalczenia Raka w ramach wspomnianego Programu przeprowadził warsztaty żywieniowe dla uczniów w wymiarze 200 godzin, a dla osób w wieku produkcyjnym oraz seniorów w wymiarze 300 godzin. Zadanie zostało zrealizowane nie tylko w dużych aglomeracjach, ale także na terenie mniejszych miejscowości oraz wsi. Podczas warsztatów przekazano wiedzę na temat zasad racjonalnego żywienia i skutków jakie niesie za sobą niezbilansowany sposób żywienia.

W Programie współpracy Ministerstwa Zdrowia z organizacjami pozarządowym w 2017 r. uwzględniono konieczność realizacji Programu edukacyjnego skierowanego do osób z cukrzycą mającego na celu zwiększenie świadomości żywieniowej tych chorych, połączonego z nauką samokontroli, umiejętnością podawania insuliny oraz samoobserwacji i profilaktyki powikłań cukrzycy. Wybrano dwóch realizatorów ww. zadania, tj.: Fundację Badań i Rozwoju Nauki z siedzibą w Otwocku oraz Śląski Oddział Wojewódzki Polskiego Stowarzyszenia Diabetyków.

Fundacja Badań i Rozwoju Nauki z siedzibą w Otwocku zaplanowała cykl webinarium wraz z propozycjami tematów:

- Promocja zdrowego stylu życia, znaczenie aktywności fizycznej w leczeniu cukrzycy i utrzymanie prawidłowej masy ciała,
- Znaczenie i sposoby samokontroli cukrzycy,
- Hiperglikemia – definicja, przyczyny, objawy, skutki, postępowanie w zależności od czasu trwania, zapobieganie,
- Hipoglikemia – definicja, przyczyny, objawy, skutki, postępowanie w zależności od czasu trwania, zapobieganie,

- Ogólne zasady żywienia chorych na cukrzycę i planowanie posiłków w cukrzycy (znaczenie poszczególnych grup środków spożywczych, składników pokarmowych, zapotrzebowanie energetyczne, rozkład węglowodanów w diecie, ograniczenia dietetyczne, indeks glikemiczny, ładunek glikemiczny),
- Insulinoterapia: działanie insuliny, rodzaje insuliny, profil ich działania, model insulinoterapii, techniki podawania insuliny, miejsca podawania insuliny, relacja insulina vs. posiłek, wpływ wysiłku fizycznego na zapotrzebowanie na insulinę,
- Wymienniki węglowodanowe i białkowo-tłuszczowe w praktyce,
- Leki doustne w leczeniu cukrzycy,
- Późne powikłania cukrzycy, znaczenie właściwego leczenia i wyrównanie cukrzycy oraz odpowiedzialność chorego w ich zapobieganiu poprzez samokontrolę,
- Późne powikłania cukrzycy, znaczenie właściwego leczenia i wyrównanie cukrzycy oraz odpowiedzialność chorego w ich zapobieganiu poprzez samokontrolę,
- „Uśmiech leczy” - wpływ emocji na zdrowie somatyczne. Zastosowanie „Terapii śmiechem” w cukrzycy,
- Nowoczesne metody leczenia cukrzycy.

Ponadto, Fundacja Badań i Rozwoju nauki utworzyła stronę internetową www.ogarnijcukier.pl, dzięki której można śledzić online wykłady ekspertów.

Śląski Oddział Wojewódzki Stowarzyszenia Diabetyków zaplanował działania eventowo-warsztatowe na terenie 10 miast Polski (Sosnowiec, Opole, Dąbrowa Górnicza, Będzin, Nysa, Kielce, Rzeszów, Oświęcim, Poznań, Bielsko Biała). Podczas wydarzeń zaplanowano także wykłady specjalistów nt. profilaktyki i leczenia cukrzycy. Sprawozdania z realizacji ww. zadań zostaną przekazane do Ministerstwa Zdrowia na początku 2018 r.

Z poważaniem,

Z upoważnienia
 MINISTRA ZDROWIA
 POSEKRETARZ STANU
 Zbigniew J. Król